

**ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI**

**TÜRKÇE A DERSİ UZUN TEZİ**

**BARBARIN KAHKAHASI ROMANINDA GELENEKSEL ERKEKLİK  
ALGISI**

**Araştırma Sorusu:** Sema Kaygusuz'un "Barbarın Kahkahası" adlı romanında geleneksel erkeklik algısı nasıl işlenmiştir?

**Sözcük Sayısı:** 3832

## İÇİNDEKİLER

I.	GİRİŞ.....	3
II.	AİLENİN ERKEKLİK ALGISI OLUŞUMUNA ETKİSİ.....	5
III.	GELENEKSEL ERKEKLİK ALGISI.....	8
	III.I. AV TUTKUSU .....	8
	III.II. HOMOFOBİ .....	12
IV.	DUYGUSAL İLİŞKİLERDE ERKEKLİK .....	15
V.	SONUÇ.....	17
VI.	KAYNAKÇA .....	19

## I. GİRİŞ

Birey ve toplum birbirinden bütün olarak ayrılması mümkün olmayan kavramlardır. İnsan, toplumsal bir varlıktır ve insanı diğer bireylerden ayıran kendine özgü nitelikleri toplumsal deneyimleri ile şekillenir. Bireyler arasındaki en belirgin fark bir kimsenin cinsiyetidir. Cinsiyet, sadece biyolojik olarak kadın veya erkek olarak doğma anlamından çıkmış ve kişinin içinde bulunduğu toplum ve sahip olduğu kültür tarafından yorumlanıp evirilen bir rol olarak yerini almıştır. Toplum içinde yer kazanan bireyin kimliğini toplumsal cinsiyet rollerine göre şekillendirmesi kaçınılmaz bir durumdur.<sup>1</sup>

Yıllar içinde toplumda eşitsiz cinsiyet kalıpları ortaya çıkmıştır.<sup>2</sup> Biyolojik farklılıklar, kadın ve erkeğe farklı sorumluluklar yüklenmesine zemin hazırlamıştır. Kadınsı cinsiyet rolleri hassasiyet ve duygusallık gibi özellikler göstermek iken; erkeklere yüklenen roller liderlik ve baskınlıktır. Günümüzde hala erkek egemen bir topluma sahip olan Türkiye’de bir kimsenin “gerçek” bir erkek kimliği kazanabilmesi kolay değildir ve kültürümüzde erkeklik üzerine bireyde toplumsal baskı yaratan çeşitli normlar oluşmuştur. Erkeklik görevleri daha çocukluğun erken yaşlarından kişinin önüne sunulmaktadır, bu da bireyin kimliğinin oluşmasında büyük bir etki yaratmaktadır. Türk toplumunda erkeklerden fiziksel güce sahip olmaları, heteroseksüellik, duygularını göstermemeleri, girişken olmaları, feminen olmamaları gibi kalıplaşmış özelliklere sahip olmaları gerektiği beklentileri gelişmiştir. Sema Kaygusuz’un Barbarın Kahkahası adlı eserinde de bu normlar ve Türk toplumunun “erkeklik” kavramı üzerine algısı Ozan, Okan, İsmail - Melih ve Eda – Ufuk figürleri üzerinden gözlemlenebilmektedir.

---

<sup>1</sup> Barutçu, A. Türkiye’de Erkeklik İnşasının Bedensel Ve Toplumsal Aşamaları. 2013, [https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/37353/mod\\_resource/content/0/Modern%20T%C3%BCrkiyede%20Ulusal%20Kimli%C4%9Fin%20%C4%B0n%C5%9Faas%C4%B1nda%20Soyad%C4%B1%20Kanununun%20Rol%C3%BC.pdf](https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/37353/mod_resource/content/0/Modern%20T%C3%BCrkiyede%20Ulusal%20Kimli%C4%9Fin%20%C4%B0n%C5%9Faas%C4%B1nda%20Soyad%C4%B1%20Kanununun%20Rol%C3%BC.pdf).

<sup>2</sup> Vatandaş, C. Toplumsal Cinsiyet Ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/100951>.

2016 Yunus Nadi Roman ödülünün sahibi olan Barbarın Kahkahası romanı, ağustos ayında bir haftadan kısa bir zaman dilimi içinde geçmektedir. Eser, tatillerini Mavi Kumru motelinde geçiren orta kesimden kişiler ve motelde huzursuzluk uyandıran olaylar karşısında bu kişilerin birbirlerine karşı tavırlarını, hayata bakışlarını ortaya koyan bir olay örgüsünü takip etmektedir. Turgay'ın gecenin geç saatlerinde denize işemesi ve okey oynayan bir grup kadının buna şahit olması ile başlayan olaylar, ilerleyen günlerde kimliği belirsiz bir kişi veya kişilerin her sabah etrafı idrarla pisletmesi ile devam ederek herkesin birbirinden şüphe etmesine yol açmıştır. Tatillerinin her geçen günü çarşaf, havlular, minderlerin pisletildiği haberine uyanan tatilcilerin bastırıldığı duygular kitap ilerledikçe günışığına çıkmaktadır. Olaylar geliştikçe, polisiyeyi andıran romanda motelin ve tatilcilerin aslında bir ülkeyi temsil ettikleri ve eserin Türkiye'deki erkeklik ve kadın algısı, homofobi, ötekileştirme, doğa katliamı gibi toplumsal ve kültürel sorunlara bir eleştiri olduğu anlaşılmaktadır.

Eserdeki tüm olaylar figürlerin etrafında şekillenerek bir toplumun tablosunu çizmektedir. Belirli bir odak figürün olmadığı Barbarın Kahkahası yapıtında her karakter Türkiye'nin toplumsal ve kültürel ortamını yansıtmakta rol oynamaktadır. Olay örgüsünün tek bir figür etrafında kurgulanmaması ve figürlerin erkeklik algısının hem kendilerini hem de diğer figürleri nasıl etkilediğinin gerçekçi bir dil ile aktarılması araştırma konusunun seçilmesinde temel olmuştur. Geçmiş yıllarda roman üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında cinsiyet rolleri, özellikle de toplumun kadına bakış açısı üzerine yapılan çalışmaların yoğunlukta olduğu görülmektedir.<sup>3</sup> Geleneksel erkeklik kavramına odaklanan kapsamlı bir çalışma bulunamaması da araştırma konusunun karar aşamasında etkili olmuştur.

Bu tez çalışmasında Türk toplumunun erkeklik kavramı üzerine tutumu Ozan, Okan, İsmail - Melih ve Eda – Ufuk figürleri aracılığıyla “Ailenin Erkeklik Algısı Oluşumuna Etkisi”,

---

<sup>3</sup> Görür, İlknur. SEMA KAYGUSUZ'UN ESERLERİNE FEMİNİST ELEŞTİRİ MERKEZLİ BİR YAKLAŞIM. 2022.

“Geleneksel Erkeklik Algısı” ve “Duygusal İlişkilerde Erkeklik” olmak üzere üç ayrı başlıkta incelenecektir. Bu başlıklar doğrultusunda öncelikle bireyin yetiştiği ortam ve çevresindeki kişilerin bireyin toplumsal cinsiyet algısının şekillenmesindeki rolü, erkeklik bağlamı altında kalıplaşmış özellikler ve son olarak da toplumun geleneksel erkeklik algısının duygusal ilişkilerdeki etkisi değerlendirilecektir. Yazar, ailenin erkeklik algısı oluşumuna etkisini göstermek için Ozan, Serpil ve Okan; geleneksel erkeklik algısını yansıtmak için Ozan, Okan, İsmail – Melih; erkeklik algısının duygusal ilişkilerdeki etkisini göstermek için ise Eda – Ufuk figürlerinden yararlanarak Türk toplumunun erkeklik kavramına karşı benimsediği geleneksel tutumu eleştirmiştir.

Bu çalışmanın amacı, ataerkil toplumlarda hala devam etmekte olan geleneksel erkeklik algısının birey-toplum bağlamında edebi bir eser üzerinden incelenmesidir. Sema Kaygusuz’un Barbarın Kahkahası romanında figürler aracılığıyla eleştirdiği erkeklik kavramı, bu tez çalışmasında betimlemeler ve diyaloglar gibi çeşitli anlatım teknikleri de ele alınarak değerlendirilecektir.

## **II. AİLENİN ERKEKLİK ALGISI OLUŞUMUNA ETKİSİ**

Aile, toplum içerisindeki en küçük birlik olarak tanımlanmaktadır. Birey hayata gözlerini açtığında ilk etkileşimde bulunduğu kişiler ailesidir. Bu göz önünde bulundurulduğunda aile, bir kimsenin kimliğinin ve dünyaya bakış açısının şekillenmesinde önemli bir role sahiptir denilebilir. Çocuk, ailesinin kendisine karşı olan tutumuna göre kişiliğini şekillendirmekte, anne ve babasını birer rol model olarak görmektedir.<sup>4</sup> Örneğin ebeveynleri geleneksel algılara sahip bir çocuğun da bu algılar çerçevesinde yetişmesi ve algılarını buna göre biçimlendirmesi

---

<sup>4</sup> Özdemir, H. TOPLUMSAL CİNSİYET PERSPEKTİFİNDE ERKEKLİK VE KADINLIK ALGISI: BİR ALAN ARAŞTIRMASI. Asya Studies 4 (2019): 90-107 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asya/issue/51550/612384>

olağan bir durumdur. Sema Kaygusuz'un Barbarın Kahkahası romanında da ailenin erkeklik algısı oluşumundaki etkisi Ozan, Serpil ve Okan figürleri üzerinden incelenebilmektedir.

Yazar, ailenin kimlik oluşumu ve erkeklik algısına olan etkisini Ozan, Serpil ve Okan figürleri üzerinden işlemiştir. Serpil ile Okan'ın oğlu olan Ozan, vahşi ve maceracı bir çocuk olarak okuyucunun karşısına çıkmaktadır. Ozan'ın kitap boyunca sergilediği bu vahşi davranışların altında yatan en büyük nedenlerden birisinin ailesinin onu nasıl yetiştirdiği olduğu yorumu yapılabilir. Aile içindeki ilişkilerde erkek çocuğu, özellikle baba figürünü kendisi için bir model olarak görmekte, onu taklit etmektedir. Ozan için de aynı durum söz konusudur denilebilir. Ozan'ın kitapta özellikle öne çıkan avlanma tutkusunu ona aşıl原因an kişinin de babası olduğu söylenebilir:

*"...Ozan'ın ensesine şaplak attı. 'Asmasana oğlum suratını, yarın beraber çıkarız balığa.' Öne doğru sendeledi çocuk, gıkını çıkarmadı. Karşısında oturan Serpil kızgınlıkla kocasına baktı, 'Sen cesaret veriyorsun bu çocuğa, balık tutma meselesi kapanmıştır. Zıpkını sakladım, isterseniz de bulamazsınız.'"* (Barbarın Kahkahası, 37)

Gençlik yıllarında kendisi de avlanmış olan Okan, Serpil ile arasındaki diyalogda da görüldüğü üzere romanda Ozan'ın öldürdüğü hayvanlardan rahatsız olmayan tek figürdür ve karısının karşı çıkmalarına rağmen Ozan'ı bu konuda cesaretlendirmektedir. Avlanma eylemini erkeklik ile ilişkilendirmiş olan Okan, oğlunun da aynı algıyı kazanmasına sebep olmuştur, Ozan'ın da kendisi gibi "erkek adam" olmasını istemektedir. Ayrıca ataerkil toplumlarda baba, evdeki güç ve hâkimiyetin sahibi olarak görülmektedir. Okan'ın ensesine şaplak atması ardından Ozan'ın öne doğru sendelemesi fakat gıkını çıkarmaması da babasına duyduğu saygı ve korkunun bir göstergesidir denilebilir. Geleneksel erkeklik algısı çerçevesinde bakıldığında baba evin reisi olarak görülmekte ve ailenin diğer bireyleri babanın yanında hareketlerine dikkat etmek ile yükümlüdürler.

Ozan'ın kimliğinin oluşmasında babasının büyük bir etkisi olduğu Simin'in anlatıcı rolünü üstlendiği "Tenezzül makamı" bölümünde de okuyucuya sunulmuştur: "*O ebleh babasına yaranmak için avcılığa merak saran küçük Ozan'ın hatırlattığı öldürücü yaşam şehvetine, muziplikle nokta koyuyor.*" (Barbarın Kahkahası, 124) Simin'in bu sözlerine bakıldığında Ozan'ın, babası Okan tarafından kabul edilmek ve ona erkekliğini kanıtlamak için avcılığa merak sardığı yorumu yapılabilir. Ozan'ın roman boyunca sergilediği yabancı davranışların nedeninin kendisinin de babası gibi maskülen, gerçek bir erkek olduğunu kanıtlamak olması, ailenin bireyin kişiliğine olan etkisini kanıtlayıcı bir unsurdur.

Ayrıca yazar, erkeklik normlarının ve bu normların aile ilişkilerinde hala yaygın olduğunu göstermek için geleneksel erkeklik algısını günlük hayatta herkesin şahit olabileceği olaylar aracılığı ile de eleştirmiş ve sade, betimleyici bir dil kullanmıştır. Motelde konaklayan bir tatilcinin küçük yaştaki torununa zorla yüzme öğretmeye çalışması buna verilebilecek en göze çarpıcı örneklerden birisidir:

*"Atla oğlum ben buradayım, diyordu dede. Oğlan korkuyla dedesinin bacaklarına yapışmış, var gücüyle direniyordu. Can havliyle tutunduğu bacaklara tırnaklarını geçirince, dedesi koltuk altlarından tuttuğu gibi onu denize attı. (...) Dede oldukça kararlı, küçük bir ahtapot gibi göğsünü sarmalayan torununu yalvarta yalvarta açığa doğru sürükledi. Oğlanın çığlıklarıyla bütün kumsal uğursuz bir sessizliğe gömüldü sonra."* (Barbarın Kahkahası, 78)

Ailenin bireyin kimliğinin şekillenmesinde etkisi olduğu bu olay ile de kanıtlanabilmektedir. Erkeklik, çocuğa hayatının erken yıllarında aşılarmaya çalışılmaktadır. Suya girmek istemediğini çığlıklar atarak ifade eden çocuk, dedesi tarafından zorla yüzme öğrenmeye zorlanmaktadır. Dede figürünün yüzme verdiği öneme bakıldığında, yüzme yani spor alanında başarılı olmanın da bireyin erkekliğini kazanması ile ilişkilendirildiği yorumu yapılabilir. Çocuğun bağırsıklarını duyan kumsaldaki tatilciler oğlana yardımda bulunmak isteseler bile hiçbir girişimde bulunmamışlardır. Kumsaldaki insanların aile arasında gelişen bu

olaya karışamamaları dış gerçeklik ile bağlantılıdır denilebilir. Ailenin bireyin kimlik ve erkeklik algısı oluşumundaki etkisini engellemenin bir yolu yoktur. Dede ve torunu arasında büyük bir kuşak farkı bulunduğu da bir gerçektir, dedenin erkeklik algısının geleneksel olgulara dayandığı yorumu yapılabilir. Bu göz önünde bulundurulduğunda yazarın aralarındaki yaş farkı büyük olan iki figür seçmesi de bir tesadüf değildir. Daha yaşlı nesillerin erkeklik algısı kendi dönemlerindeki ile sınırlı kalmakta ve bu algıyı yeni nesillere aktarmaya çalışmaktadırlar. Çocuğa zorla yüzme öğretilmeye çalışılması, dede açısından ona erkek kimliğini kazandırmanın bir yoludur. Bu olay ile bir kimsenin, özellikle bir çocuğun, toplumsal cinsiyetinin inşasında aile bireylerinin etkisi olduğu kanıtlanmaktadır.

Ozan, Okan ve Serpil ailesi, Sema Kaygusuz'un bireyin erkeklik algısı oluşumunda ailenin etkisini göstermek için kullandığı figürlerdir. Erkeklik algısı genellikle nesilden nesile aktarılmaktadır. Daha çocukluğun erken yaşlarında bireyler aileleri ve özellikle ailelerindeki erkek figürler tarafından “erkekliklerini kazanma” amaçlı yetiştirilmektedirler. Bu konunun aynı zamanda isimleri bilinmeyen dede ve çocuk figürleri üzerinden işlenmesi de geleneksel erkeklik algısının toplum içinde yaygın bir şekilde varlığını koruduğunun göstergesidir.

### **III. GELENEKSEL ERKEKLİK ALGISI**

#### **III.I Av Tutkusu**

Erkeklik kavramının genel bir tanımı yapıldığında, erkeklerin sahip oldukları biyolojik cinsiyetleri gerekçesiyle toplumsal yaşamda oynamaları gereken rol olduğu söylenebilir.<sup>5</sup> Bir önceki başlıkta da değinildiği gibi avlanmak, erkeklik ile bağdaştırılan bir aktivite olarak tanımlanmaktadır. Çoğunluğunu erkek bireylerin oluşturduğu avcı toplumunun, ihtiyacı olmadığı halde hayvanlara zarar verme gerekçelerinin kendilerini “gerçek” bir erkek gibi

---

<sup>5</sup> Uçan, G. (2012). Post-Modern Erkek(lik) . Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10 (2) , 262-271.



hissetme ve erkek gibi davranma olduğu öne sürölmektedir.<sup>6</sup> Barbarın Kahkahası romanında da avcılık ile erkeklik arasındaki ilişki Ozan ve Okan figürleri üzerinden incelenebilmektedir.

Ergenliğe yeni yeni adım atan on iki yaşındaki Ozan, Türkiye’deki geleneksel erkeklik algısının romandaki en büyük eleştirisidir. Ozan’ın maceracı bir kişiliğe sahip olduğu figürün karşımıza çıktığı ilk bölümden anlaşılmaktadır. Roman boyunca pek çok kez ailesinden habersiz motelden ayrılarak avlanmaya gider. Bir balık ile başlayan av serüveni, kitabın sonunda avladığı keçi ile son bulur. Avladığı hayvanları soğukkanlılığını bozmadan motele taşıyarak ailesinden onları kendisine pişirmesini isteyerek çevresindeki herkesi dehşet içinde bırakır. Bu durum, aynı zamanda erkeklerin duygusuz olduğu normunun bir eleştirisi olarak görölebilir. Melih’in balık avlama anıları, İsmail’in domuz avlama hikâyesi ve Okan’ın askerlikteki avlanma anıları göz önünde bulundurularak av temasının kitapta büyük bir yere sahip olduğu söylenebilse bile en vahşi ve dikkat çekici sahneler Ozan’ın duygusuz bir şekilde avlandığı zamanlardır. Bunun en büyük nedeni Ozan’ın daha on iki gibi küçük bir yaşta hayvanları acımasızca öldürerek erkekliğini kanıtlamaya çalışıyor olmasıdır. Yazarın avlanmayı çocuk bir figür üzerinden eleştirmesi de erkeklik algısının daha hayatın ilk yıllarından bireyin kimlik oluşumunu etkilediğinin bir kanıtıdır.

Eserde, motelde kalan yaşlı figürlerden birisi olan Simin’in bakış açısından ben dili ile yazılmış üç bölüm bulunmaktadır. Bunlardan “Tenezzül makamı” bölümünde Ozan’ın genç yaştaki bu vahşi hareketlerinin eleştirisi yapılmıştır:

*“Az evvel önümden Ozan geçti. Ellerinden cansız bir yılan sarkıyordu veledin. Onu görünce yüreğim hop etti, yalan değil. Eşyayı isimlerden münezzeh kılan çarpık yürüyüşüyle*

---

<sup>6</sup> ZENGİN, Sezen ERGİN. “AV TUTKUSU: Avlanma, Ekofeminizm Ve Erkeklikler.” Moment Dergi, 17 June 2021, [https://dergipark.org.tr/tr/pub/moment/issue/62871/888436#article\\_cite](https://dergipark.org.tr/tr/pub/moment/issue/62871/888436#article_cite).

*çocukluk denilen nadide dönemin hiçbir hakikati saklamadığını, zannedildiği gibi muammalı bir şey olmadığını bir kez daha idrak ettim.” (Barbarın Kahkahası, 122)*

Bu alıntıdan yola çıkarak, insan yaşamının en saf dönemi olarak kabul edilen çocukluğun aslında hiç de görüldüğü gibi olmadığı söylenebilir. Ozan’ın çocukluğu, beklenenin aksine saldırganlık ile doludur. Daha on iki yaşında hayvanları öldürmeye, doğaya zarar vermeye başlamıştır.

Ayrıca Simin, sözlerine moteldeki çiş olayı ile Ozan’ın vahşiliğini karşılaştırarak devam etmiştir: *“Büyümüş de küçülmüş olanın kan dökerek yarattığı ürküntü ile küçülmüş de büyümüş olanın yarattığı çiş kargaşası arasında müphem bir bağlantı var bence.” (Barbarın Kahkahası, 124)* Kitapta pek çok kez okuyucunun karşısına çıkan çiş leitmotivi, kirlenmeyi ve barbarlığı temsil etmektedir. Ozan’ın hayvan avlamasının bu leitmotiv ile bağlantılı olduğunun ifade edilmesi oğlanın barbarlığını göstermektedir. Barbarlık, uygarlaşmamışlık anlamına gelen<sup>7</sup> ve kökeni Antik Yunan’a dayalı bir sözcüktür.<sup>8</sup> Avlanmanın medeni devletlerde sıklıkla yapılan bir eylem olmaması, Ozan’ın etrafı pisleten kişi ile beraber en barbar figürler olarak kitapta yer edinmesine sebep olmuştur denilebilir. Ek olarak, Simin’in Ozan’ı *“büyümüş de küçülmüş”* olarak tanımlaması da davranışlarının çocukluğun gerektirdiğinden çok daha vahşice olduğunu vurgulamaktadır. Romanın sonunda Ozan bir keçiyi sırtında taşıyarak motele doğru yaklaşırken de aynı konuya dikkat çekilmiştir: *“Gördükleri çocuk bildik bir çocuk olmaktan öte kendi erginleme törenini gerçekleştirmiş bir kişiydi.” (Barbarın Kahkahası, 147)* Diğer çocuklar ile karşılaştırıldığında Ozan farklı, çok daha acımasız ve vahşidir. Artık bir çocuk olmaktan çıkmıştır.

<sup>7</sup> “Türk Dil Kurumu: Sözlük.” TDK Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>.

<sup>8</sup> “Barbarian.” Encyclopedia Britannica, Encyclopedia Britannica, Inc., 15 Feb. 2023, <https://www.britannica.com/topic/barbarian>.

Romanın ilk bölümlerinde zıpkını ile yüzmeye çıkan Ozan, kayalıklara tırmanarak bir keçi ile karşılaşmıştır. Keçinin Ozan daha ona dokunmadan kısa bir süre içerisinde oradan uzaklaşması, Ozan'ın her tarafının kesikler içinde olması, şnorkel takımının ve zıpkınının o an yanında bulunmaması Ozan'ı doğaya karşı zayıf bir duruma düşürmüştür:

*“Hayvan incecik bacaklarının üstünde yaylanarak gözden kayboldu. (...) Bu keçi bir keçi değildi artık. Kendisinden daha fazla, görüldüğünden daha ağır, gözün seçebildiğinden çok daha çevik gövdesiyle nitelik değiştiriyor, oğlana yeni nitelikler atfediyor, yeni beceriler ekliyordu. Yeni ihtiyaçlar yaratıyordu keçi.” (Barbarın Kahkahası, 25)*

Ozan, o an için doğa üzerinde sahip olduğu üstünlüğü kaybettiğini hissetmiştir. Bu, güç sahibi olmanın erkekliğini kanıtladığına inanan Ozan için kabul edilemez bir durumdur. Fakat kitabın son bölümünde son avı olarak bir keçiyi öldürmüş, motele kadar taşıyarak kitabın başındaki erkek olma “başarısızlığını” telafi etmiştir ve erkek olma niteliklerine sahip olduğunu kendisine kanıtlamıştır.

Ozan'ın kendisini güçsüz hissettiğinde ve vücudu yaralarla dolu iken bile soğukkanlılığını korumayı başarmış olması da okuyucunun dikkatini çekmektedir: *“Hayvani bir dürtüyle ellerine tükürerek bacağındaki kesiklere sürdü.” (Barbarın Kahkahası, 24)* Yazarın Ozan'ın bu hareketini “hayvani” olarak betimlemesi aslında Ozan'ın kitap boyunca süren yabani davranışları ile özdeşleştirilebilmektedir.

Ozan'ın av merakına karşı çıkmayan tek figür olan Okan, geleneksel erkeklik algısını taşıyan milliyetçi, dar görüşlü eski bir komandodur. Milliyetçiliği ve avlanmaya olan bakış açısı arasında bir ilişki kurulabilir. Savaşçı ve güçlü bir tarihe sahip olan Türkler arasında geçmişte pek çok avcının yer almış olması Okan'ın avlanmayı saygın bir aktivite ve erkekliğin önemli bir adımı olarak görmesinde rol oynamaktadır yorumu yapılabilir. Kendisi de askerlik zamanlarında avlanmıştır: *“Eğitim sırasında yanımızda bir tek çakı, bir kutu de kibrit vardı (...)*

*Kurbağa, yılan, kirpi, şanslıysan keklik, kaplumbağa, artık ne bulursan.*” (Barbarın Kahkahası, 38) Avlanmanın erkekliğin bir işareti olduğuna inanmaktadır ve dolayısıyla oğlu da aynı inanış içerisinde yetişmektedir. Ailenin ve özellikle baba figürünün bir oğlan üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulduğunda Ozan’ın ava olan merakında Okan’ın büyük bir rol oynadığı görülmektedir.

Okan ve Ozan’ın avlanmayı cinsiyetleştirmiş ve erkeklikle bağdaştırmış olması aslında ataerkil toplumların büyük kesiminde görülen bir durumdur. Erkek, herhangi bir ihtiyacı olmadığı halde avlandığı, bir hayvanı öldürdüğü zaman eline doğa üzerinde bir üstünlük ve hâkimlik duygusu geçmektedir. Bu üstün olma hissi bireye erkekliği hakkında güvence veren en öne çıkan duygulardan birisidir. Oysaki romana bakıldığında da görüldüğü gibi, insanın avlanıp doğaya zarar vererek kazandığı şey erkekliğinin kanıtı değil, barbarlığının bir simgesidir.

### III.II. Homofobi

Erkeklik, dönemin kültür ve toplumsal anlayışına göre zamansal farklılıklar gösterebilir; günümüzde homofobi de erkeklik tanımının merkezinde bulunan kavramlardan birisidir. Homofobi, bir bireyin cinsel yönelimi yüzünden nefret ve ayrımcılığa maruz kalması olarak tanımlanabilir. Toplumun geneli tarafından kabul edilenden farklı cinsel tercihlere sahip olan bireyler heteroseksüel erkek kimlikleri tarafından dışlanmakta ve ötekileştirilmektedir, geleneksel erkeklik algısı da bunda rol oynamaktadır. Sema Kaygusuz’un Barbarın Kahkahası romanında erkeklik algısının homofobi ile ilişkisi Okan, İsmail ve Melih figürleri üzerinden işlenmiştir.

Geleneksel algı ve toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinden bakıldığında, duygusal bir ilişki sadece bir kadın ile bir erkek arasında kurulmalıdır ve erkek ilişkide evi geçindiren, güçlü

taraf olarak rol oynamalıdır. İki erkek bir ilişki içine girdiklerinde ise bu, geleneksel erkeklik algısına karşı ve toplumca kabul edilemez bir durum olarak görülmektedir. Barbarın Kahkahası romanında İsmail ve Melih, homoseksüel bir çifttir. Kitap boyunca sadece iskelede kendi aralarında sohbet edip vakit geçirmektedirler. Buna rağmen Okan, onlar ile aynı motelde bulunmaktan bile hoşnutsuzdur.

Okan, dar görüşlü ve toplumun erkekliğe yüklediği değeri aşırı denebilecek bir derecede benimsemiş bir figürdür. Motelde geçirdiği zaman boyunca her ne zaman çiş olayı gündeme gelse, Melih ve İsmail çiftini suçlamaktadır. Suçlamanın da ötesinde, tüm kargaşadan onların sorumlu olduğundan emin olduğu diğer figürler ile arasında geçen diyalogda görülmektedir:

*“Okan elini kaldırıp cümle âleme gösterircesine iskeleyi işaret etti, ‘Kesin eminim, bu ibneler yaptı.’ (...) Masadaki yakın arkadaşlarını bile yadırgatan anlamsız bir öfkesi vardı Okan’ın, ‘Evet evet, onlar gibiler hem efendi hem de karı gibi feminist olurlar. Kıl tüy, kedi köpek, kıytırık bir ağaç için ortalığı ayağa kaldırır ama iş askerliğe gelince aynen sıvışırılar. Kürtçü olur bunlar, Ermeni, Rum dostu olurlar, bir de birbirlerini... tövbe yarabbim, en sonunda gelir üstümüze işerler. Yüz vermeyin şunlara.’” (Barbarın Kahkahası, 71)*

Okan’ın bu konuşmasından erkeklik hakkındaki düşünceleri hakkında çıkarım yapılabilir. Ona göre erkek kimliğine sahip bir kişi heteroseksüel ve milliyetçi olmalıdır, bu niteliklere uymayan bireyleri ise “kadınsı” olarak görmektedir. Ayrıca geleneksel erkeklik algısı erkeklerin kadınlardan üstün bir grup olduğunu da savunmaktadır, Okan’ın sadece kadınların feminist olabileceği düşüncesi de kendisinin erkek – kadın eşitliğinin destekçisi olmadığını göstergesidir. Geleneksel erkeklik algısına uyan nitelikler taşımayan herkesi kendisinden güçsüz görmektedir. Okan, İsmail ile Melih çiftini kişisel olarak tanımasa bile sadece cinsel tercihleri nedeniyle onlara karşı önyargılı ve öfkeli bir tutum sergilemektedir. Okan’ın bu duygu durumu “anlamsız” sıfatı ile tanımlanmıştır. Moteldeki pisletme olayının arkasındakinin İsmail veya Melih olduğuna dair herhangi bir kanıt olmamasına rağmen onları suçlamasının bir anlamı

yoktur. Homoseksüel bireylere olan nefretinin arkasında aşırı geleneksel tutumları dışında bir neden bulunmamaktadır.

Okan'a göre erkeklik kimliğinin kazanılması için heteroseksüel olmak bir zorunluluktur. Eşcinsellik, toplum tarafından da geleneksel olarak kabul edilmemektedir. Birey, kendisinden farklı ve kendi hayat anlayışına uymayan bir şey veya bir kimse ile karşılaştığında rahatsızlık duygusuna kapılarak ve ayrımcılık yaparak araya mesafe koymaya çalışmaktadır. Okan'ın eşcinsel topluluğa dışlayıcı bir tutum sergilemesi ve nefret söylemlerinde bulunmasının arkasında yatan neden onları "farklı" olarak görmesi ve farklılıklardan rahatsızlık duyması olabilir. Bu da aslında kendi erkekliğine duyduğu özgüvensizliği göstermektedir denilebilir. Bilinçsiz bir şekilde bile olsa, kendisi ile aynı olmayanların ve farklılıkların kendi cinsiyet kimliğini etkileyeceği düşüncesinde olabilir.

Ayrıca İsmail ve Melih çifti kitap boyunca moteldeki vakitlerini iskelede geçirmişlerdir: *"İsmail'le Melih iskelede mum ışığındaydılar. Lokantadan yükselen müzik ve alkış seslerine yabancı, iki şezlong arasına konulan plastik bir sehpanın üstüne, küçük bir sofraya eğilmişlerdi."* (Barbarın Kahkahası, 81) Çiftin tatillerini motelde kalan diğer insanlardan soyutlanmış bir şekilde geçirmeleri, dış gerçekliğe bir göndermedir. Motel ve tatilcilerin bir ülke ve ülkedeki insanları temsil ettiği düşünüldüğünde, Melih ve İsmail'in toplumun genelinden ötekileştirildiği yargısına ulaşılabilir. Bunun altında yatan neden ise geleneksel erkeklik algısı ve homoseksüel bireylerin toplum tarafından "gerçek" bir erkek veya "ideal" bir vatandaş olarak kabul görmemeleri olabilir.

Yazar, erkeklik algısını cinsel tercih boyutunda eleştirirken Okan, İsmail ve Melih figürlerinden yararlanmışır. Okan'ın eline geçen her fırsatta eşcinsel bir çift olan İsmail ile Melih'e karşı suçlamaları ve anlamsız öfkesi erkekliğin bir eleştirisidir. Homofobi, erkekliğe karşı genellikle geleneksel bir tutum sergileyen Türk bireyler arasında hala sıklıkla yaşanan bir sorundur. Eşcinsel ilişkiler kabul edilmemekte ve normal dışı görülmektedir.

#### IV. DUYGUSAL İLİŞKİLERDE ERKEKLİK

İki birey arasındaki sağlıklı bir ilişkide toplumsal cinsiyet rollerinin bir önemi olmamalıdır. Fakat erkeklik, duygusal ilişkileri bilinçsiz bir şekilde bile olsa etkilemektedir. Sema Kaygusuz'un Barbarın Kahkahası yapıtında da duygusal ilişkilerde erkeklik Eda ve Ufuk çifti arasında geçen diyaloglar üzerinden işlenmiştir.

Eda, feminist ve düşüncelerini paylaşmaktan çekinmeyen genç, güzel bir kadındır. Mavi Kumru motelindeki tatilini sevgilisi Ufuk ile birlikte geçirmektedir. Bir sabah motelde kahvaltı ederlerken Ufuk'un Eda'ya ilişkilerindeki hoşnutsuzluğunu dile getirmiş ve ilişkilerinde Eda'nın kendisinden daha fazla zevk aldığını öne sürmüştür. Bunun üzerine Eda erkeklerin cinsel ilişkilerde kadını kıskandığı yargısını ortaya koymuştur:

*“...Kadın gövdesine hasetlendiğini duymak işine gelmiyor tabii.’ ‘Yahu niye haset edeyim ki ben sana?’ ‘Senden daha fazla zevk almama içerliyorsun. (...) Şimdi anladın mı neyi kıskandığını? Bir yandan bayılıyorsun, bir yandan da düşmanca kıskanıyorsun. Kabul et çok fena kıskanıyorsun!’” (Barbarın Kahkahası, 52-53)*

Eda ile Ufuk arasında geçen bu diyalogdan duygusal ilişkiler ile erkeklik arasındaki bağ hakkında çıkarım yapılabilmektedir. Eda'ya göre, Ufuk'un ilişkilerinden kendisi kadar zevk alamamasının sebebi kıskançlıktır. Bunun altında yatan neden erkeklik kavramı ile bağlantılıdır. Erkekler, geleneksel erkeklik algısına göre bakıldığında kadınlardan daha yüksek bir konumdadırlar, kadın erkek ile aynı seviyede tutulan bir varlık olarak görülmemektedir. Bu durumda kadın ilişkide erkeğin zevk alması uğruna var olan bir obje durumuna düşmektedir. Duygusal ve cinsel ilişkilerde erkek kendisini karşısındaki kadından daha üstün görmekte olduğundan, kendileri ilişkiden zevk alamadıklarında kadının aldığı zevki de inandırıcı bulmamaktadırlar. Ufuk da Eda'nın kendisinden daha fazla zevk almasından rahatsızlık duymaktadır, yani kadına karşı kıskançlık beslemektedir. İlişkilerinde kadının hissettiği zevki

kendisinin hak ettiğini düşünmektedir. Eda ayrıca diyalogun devamında erkeğin kadından korktuğunu belirtmiştir:

*“Erkeğin erkeksiliğini koruyabilmesi için Meryem’in bekareti lazım çünkü, adalet terazisini tutan Themis lazım, kim bilir kaç memeli Artemis lazım, koca popolu Kibele lazım, Zeynep’in Kerbela ağıtını salla Fatma’nın totemleşmiş eli lazım. (...) Erkeklerse maşallah o sembollere yaslanıp dünyaya fahişe muamelesi yaparlar. Neden?! Çünkü kadınlardan ödü kopar hepsinin. Vajina gizemlidir. (...) Peki ya penis? Dimdikken gösterişli, inikken pörsük. Çok basit, ama pek kırılğan.” (Barbarın Kahkahası, 54)*

Eda’ya göre erkek, cinselliğinin kadın tarafından tehdit edildiğine inanmakta, bu nedenle de kadından korkmaktadır. Erkeklik algısına göre kendini kadından üstün hisseden erkek, kadın tarafından yargılandığını hissetmekte ve bu durum üzerine kadına belirli indirgeyici roller yüklemektedir. Bu durum da aslında erkeğin kendi cinsiyetindeki özgüvensizliğini göstermekte ve onu “kırılğan” bir duruma düşürmektedir. Geleneksel erkeklik algısı çerçevesinde bakıldığında, erkeğin kendi cinselliği karşısındaki özgüvensizliği kişinin duygusal ilişkilerde kendini daha üstün ve güçlü hissetme gereği duymasının nedenidir denilebilir.

Aynı diyalog içerisinde güçlü ve maskülen olmayan erkeklerin toplum tarafından gerçek bir erkek olarak kabul edilmediklerine de dikkat çekilmiştir: *“Önce kadınları köle yapalım, sonra da zayıf erkekleri...” (Barbarın Kahkahası, 53)* Ataerkil toplumlardaki erkeklik algısına bakıldığında bireyin erkekliğini kazanması için duygusuz, baskın ve güçlü kişilik özelliklerine sahip olması beklenmektedir. Biyolojik anlamda erkek olarak dünyaya gelen bireylerin toplumsal anlamda erkeklik kimliklerini kazanmaları için bu niteliklere sahip olmaları beklenmektedir. Eğer bir erkek toplum tarafından “zayıf” görülmekte ise tam bir erkeklik kimliği kazanmamakta ve kadınlar ile aynı statüde yer almaktadır. Eda, aynı zamanda bu “zayıf” kabul edilen erkeklerin ve kadınların toplum tarafından değersizleştirildiklerini de eleştirmektedir.



Yapıtta, duygusal ilişkilerde erkeklik Eda ve Ufuk figürleri üzerinden eleştirilmiştir. Geleneksel erkeklik algısına sahip bir erkek kendisini kadına karşı üstün ve güçlü görmektedir. Fakat cinselliğinin bir kadın tarafından tehdit edildiğini veya eleştirildiğini hissettiğinde ona karşı bir korku ve kıskançlık hissi duymaktadır. Ayrıca ilişkide kadının kendisinden daha fazla zevk alıyor olması onda bir rahatsızlık uyandırmaktadır. Erkek bu düşüncesini sürdürdüğü sürece, duygusal ve cinsel ilişkilerinde kadına karşı tahammülsüzlük hissetmeye devam edecektir.

## V. SONUÇ

Sema Kaygusuz'un Barbarın Kahkahası adlı romanında Türk toplumunun erkeklik kavramı üzerine algısı Ozan, Okan, İsmail - Melih ve Eda – Ufuk figürleri aracılığıyla üç başlık altına incelenmiştir.

İlk olarak ailenin bireyin kimlik oluşumundaki rolünün önemi Okan, Serpil ve Ozan figürleri üzerinden aktarılmıştır. Romanda erkeklik algısının en büyük eleştirisi Ozan figürüdür denilebilir. Ozan'ın avcılığa olan merakı ve erkeklik kimliğini kazanmaya olan takıntısının arkasındaki temel nedenin babası Okan'ın aşırı geleneksel yaklaşımları olduğu söylenebilir. Bu durum, kimlik inşasında ve bireyin toplumsal cinsiyet anlayışını geliştirmesinde ailenin kaçınılmaz bir etkisi olduğunun kanıtıdır. Ozan, eğer avcılık gibi erkeksi bir eylem gerçekleştirmezse maskülenliğini babasına kanıtlayamayacağı düşünmektedir. Bu durumda, ailenin çocuğun erkeklik algısının şekillenmesindeki bir numaralı etken olduğu yorumu yapılabilir.

Özellikle ataerkil toplumlarda bireylerden uymaları beklenen belli toplumsal cinsiyet rolleri bulunmaktadır. Geleneksel erkeklik algısına göre avlanmak ve heteroseksüellik de toplumun erkek ile ilişkilendirdiği kavramlardır ve bu konular çalışmada ikinci başlığın altında

incelenmişlerdir. Yapıtta bu temalar Okan, Ozan, İsmail – Melih figürleri aracılığıyla eleştirilmiştir. Av tutkusu Ozan ve Okan; homofobi ise Okan'ın İsmail – Melih çiftine karşı tutumu üzerinden incelenmiştir. Okan'ın aşırı milliyetçi ve homofobik nefret söylemleri kendisinin erkeklığe karşı tutumu ile bağlantılıdır. Okan, geleneksel erkeklik algısını benimsemiş bir figürdür ve erkeklerin duygusuz, güçlü, heteroseksüel ve maskülen olmaları inancındadır. Ataerkil toplumlarda bu düşünce yapısı hala varlığını sürdürmektedir ve aynı durum ülkemizde de görülmektedir.

Ayrıca çalışmanın son başlığında da değinildiği üzere erkeklerin güçlü ve lider olarak kabul edildiği bir toplumda kadına verilen değerin erkeğe verilen değer yanında neredeyse bir hiç olduğu söylenebilir. Erkek, kendisini kadından üstün görmektedir ve bu da kaçınılmaz bir şekilde duygusal ilişkilere yansiyabilmektedir. Bu durumda erkeklik ve duygusal ilişkiler arasında da bir bağ olduğu görülmektedir. Eda ve Ufuk figürleri arasında geçen diyalogda bir ilişkide erkeğin kendisini üstün görmesi nedeniyle kadına karşı kıskançlık duyduğu yorumu yapılmıştır. Ayrıca figürler arasındaki diyaloga bakıldığında kendisini bir ilişkideki üstün taraf olarak gören erkek, cinselliğinin kadın tarafında yargılandığını hissetmektedir. Bu nedenle kadına karşı bir korku duymakta ve onu değersizleştirmektedir.

Toplumun erkeklere yüklediği normlar ataerkil bir ülke olan Türkiye'de de yaygın bir şekilde görülmektedir. Sema Kaygusuz, Barbarın Kahkahası yapıtıyla aslında ülkemizin bir tablosunu çizmiştir denilebilir. Romandaki her figür Türk toplumundaki bireylerin bir temsilidir. Günümüzde, erkeklik algısı özellikle yeni nesiller arasında daha modern bir hal almış olsa bile ülkemizin çoğunluğunda hala geleneksel algı devam sürmektedir.

## VI. KAYNAKÇA

Barutçu, A. Türkiye'de Erkeklik İnşasının Bedensel Ve Toplumsal Aşamaları. 2013,

[https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/37353/mod\\_resource/content/0/Modern%20T%C3%BCrkiyede%20Ulusal%20Kimli%C4%9Fin%20%C4%B0n%C5%9Faas%C4%B1nda%20Soyad%C4%B1%20Kanununun%20Rol%C3%BC.pdf](https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/37353/mod_resource/content/0/Modern%20T%C3%BCrkiyede%20Ulusal%20Kimli%C4%9Fin%20%C4%B0n%C5%9Faas%C4%B1nda%20Soyad%C4%B1%20Kanununun%20Rol%C3%BC.pdf).

“Barbarian.” Encyclopedia Britannica, Encyclopedia Britannica, Inc., 15 Feb. 2023,

<https://www.britannica.com/topic/barbarian>.

Görür, İlknur. SEMA KAYGUSUZ’UN ESERLERİNE FEMİNİST ELEŞTİRİ MERKEZLİ BİR YAKLAŞIM. 2022.

Kaygusuz, Sema. Barbarın Kahkahası. Metis Yayınları, 2015.

Michael S. Kimmel, “Homofobi Olarak Erkeklik: Toplumsal Cinsiyet Kimliğinin İnşasında Korku, Utanç ve Sessizlik” çev.: Mehmet Bozok, Fe Dergi 5, no. 2 (2013) 92-107.

Mutluer, Nil. "Türkiye’de Cinsiyet Hallerinin Sınırları: Namussallaştırma." Sociology (Sage Publications, Vol 41 (3) (2007): 457-474.

Özdemir, H. TOPLUMSAL CİNSİYET PERSPEKTİFİNDE ERKEKLİK VE KADINLIK ALGISI: BİR ALAN ARAŞTIRMASI. Asya Studies 4 (2019 ): 90-107  
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/asya/issue/51550/612384>

“Türk Dil Kurumu: Sözlük.” TDK Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>.

Uçan, G. (2012). Post-Modern Erkek(lik) . Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10 (2) , 262-271.

Vatandaş, C. Toplumsal Cinsiyet Ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı.  
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/100951>.

ZENGİN, Sezen ERGİN. “AV TUTKUSU: Avlanma, Ekofeminizm Ve Erkeklikler.” Moment

Dergi,

17

Haziran

2021,

[https://dergipark.org.tr/tr/pub/moment/issue/62871/888436#article\\_cite](https://dergipark.org.tr/tr/pub/moment/issue/62871/888436#article_cite).